

Dat je zo'n spetter en zozeer een/ Putter bent

Associaties en klanken spelen zo'n belangrijke rol in de poëzie van Osip Mandelstam (1891-1938), dat de Rus hier lange tijd als onvertaalbaar gold. Kees Verheul publiceerde in 1981 een aantal onberijmde vertalingen, die wel een indruk gaven van Mandelstams scherpte en kracht, maar waardoor we nog steeds niet wisten hoe hij geklonken moet hebben.

De iele, bezeten Mandelstam, die reizen maakte naar Finland, Parijs, Heidelberg en Armenië, en die in zijn werk de verbondenheid met de Europese cultuur tot uitdrukking bracht, werd door de eeuw waarin hij leefde hardhandig in het nauw gebracht. Het stalinistische Rusland had niets op met woorden die zich loszongen van hun betekenissen, en verlangde van kunstenaars een herkenbare boodschap. Mandelstam wilde daar niet van weten, wat hem kwam te staan op verguizing en verbanning, en de dood in een doorgangskamp nabij Vladivostok.

De vraag hoe hij klonk, kan zeventig jaar na zijn dood eindelijk beter worden beantwoord nu Nina Targan Mouravi erin is geslaagd zeventig gedichten in berijmd Nederlands te vertalen. Bovendien gaat haar selectie vergezeld van een keuze uit Mandelstams brieven en essays, en horen we op

een bijgevoegde cd op oude opnamen zowaar zijn stem: als vanuit een toeter zingt een benarde tenor twee verzen.

Zijn associaties blijken soms verrassend helder te zijn (tot een Joods violist die Schubert speelt: *'Wie zich aan klank mag laven is/ Zelfs voor de dood niet bang,/ Al ben je maar een ravenpels/ Die aan de kapstok hangt'*), soms zijn ze mooi van raadselachtigheid (zoals van Venetië: *'n Zwarte vesper twinkelt in de scherven./ Waarheid is ongrijpbaar. Niets zal eeuwig zijn./ Weer een mens geboren. Parels sterven./ En Susanna wacht bij de fontein'*), soms weemoedig, en de snelheid waarmee Mandelstam een nerveus puttertje typeert, is in de vertaling mooi behouden gebleven: *'Staart – een boegspriet, zwart met geel de veren,/ Rond de sneb gedoopt in verf./ Dat je zo'n spetter en zozeer een/ Putter bent, – besef je 't zelf?'*

Arjan Peters

★★★★☆

**'Europa's tedere handen' –
gedichten, brieven, essays
Osip Mandelstam**

Vertaald uit het Russisch door
Nina Targan Mouravi
Azazello; 283 pagina's, € 28,50,
incl. cd
ISBN 978 90 808825 5 3
te bestellen via info@azazello.nl